„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
пет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“

	За Угарску Србију, Црну Гору и др. стране земље		
на годину	К 34·—	46·—	дин.
на по године	К 17·—	23·—	„
на чет. „	К 8·50	11.50	„

Поједини бројеви стају 12 потура

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској ул. бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 117 | У Новом Саду, у среду 13. (26.) јуна 1912. | Година XXVIII

Незгодан одношај.

Ако данас у другој половини наше монархије политички положај није баш тако незгодан, као у нас овде у Угарској, ипак има и онде врло незгодних одношаја, тако, да се политички положај може часком, тако рећи преконоћ изменити, те онда се стоји пред потпуном неизвесношћу, па тамошња влада доводи нашега седога владара у највећу неприлику. Истина, онде у Бечу не стоје ствари баш тако, као у Будимпешти, где пред оном великолепном зградом угарскога сабора стоје: полиција, жандармерија, па и војска, и то сваке врсте војници, као у неком табору, јер онде пред угарским сабором стоје хусари, хонведи, па и босански војници са фесовима, те су ти војници баш код главног улаза у сабор ставили, као у табору, своје пушке у пирамиде те се на оним лепим широким степеницама, које се при главном улазу високо дижу, одмарају. Свега тога нема у Бечу пред Рајхсратом, али зато у самом Рајхсрату и у рајхсратским одборима на мах положај постане тако заплетен, да посланици у Рајхсрату, који су једнога дана са министрима били у најпријатељскијим одношајима, сутрадан већ не знају, хоће ли те исте министре опет видети, него да ће им пред очи доћи други министри, с којима они нити су што преговарали нити што установили, него морају са новим министрима почети ствар сасвим изнова.

Ономад се баш нешто такво догодило, да се *Рајхсрату иза леђа* зачела и развила такова министарска криза, да у мало те није *пало читаво аустријско министарство*, па да се наш седи владар није *лично* заузео, да одстрани *пад* министарства, не зна се, какве би велике неприлике, каквих великих заплета било настало.

Ми смо недавно, у 112. броју „Браника“ од ове године, означили положај *галичких Руса* и њихову *опструкцију* у Рајхсрату, односно у рајхсратском одбранбеном одбору. Она опструкција, коју је галички Рус, посланик у Рајхсрату, др. *Бачински* у онако огромну размеру био започео, да је преко **13** сахата држао свој опструкцијони говор, била је тако нешто необично, управо нечувено, готово и непојмљиво, да је аустријско министарство било запрепашћено, а наиме је у највећој мери био запрепашћен министар унутарњих послова барон др. *Хајнолд*, који у овај мах замењује оболелог аустријскога министра-председника грофа дра *Штирка*. Лако је ово појмљиво, јер, ако би други галички Руси, посланици, *продужили опструкцију* по начину дра Бачинскога, па ма и не говорили баш тринаест сахата, па кад би се опструкцији придружили социјалне демократе, па и чешки радикали, те и чешки социјалне демократе, *оде одбранбени закон*, и то баш у оном тренутку, кад је гроф Стеван *Тиса* у Будимпешти насилним начином протурио у угарском сабору тај одбранбени закон.

Ми смо у споменутом нашем чланку у 112. броју „Браника“ од ове године напоменули, којим начином је министру дру Хајнолду пошло за руком, да приволи галичке Русе, да *одустану* од опструкције. Сав радостан, што му је ово пошло за руком, и ништа зло не слутећи, похитао је до седог владара у Шенбрун, да саопшти радосну вест, те према том радосном обрту да у владара изради, да се галичким Русима изјави *превишње признање*. Наравно да су галички Руси то превишње признање с највећом радошћу примили те се седом владару најодапије захвалили. Наравно, да су ти руски посланици то превишње признање узели као *видљив знак заштите против Пољака*.

Јесте! Али у томе је баш лежала опасност, да ће Пољаци према свом досадањем упливу и у Рајхсрату и у бечким меродавним круговима хтети у Рајхсрату све *окренути*, тако рећи, *тумбе*. И заиста, кад су Пољаци, без икаква претходна обавештаја, чули за то превишње признање омраженим „Русинима“, били су као *изван себе*, готото да су беснели. Ваља знати — као што смо ми то недавно споменули — да се у бечким меродавним круговима Пољаци и Мађари сматрају као *стубови монархије*. Пољаци у другој половини наше монархије играли су, иако у другом облику, готово исту улогу у Аустрији, коју Мађари у Угарској. Они су *на више* стојали, него и Немци и Чеси. Сада, кад су Русини, њихови крвни непријатељи, задобили превишње признање, сматрали су то Пољаци као песницу у образ. Њихов клуб се таки састане па донесе најоштрији закључак: да Пољаци *прекидају сваки саобраћај* са министром *Хајнолдом*. Пољски министар *Длугош даде таки своју оставку*, јер је сматрао као увреду, што му министар Хајнолд није ни речице рекао, да ће Његову Величанству предложити признање Русинима. За Длугошем одлучи се и други Пољак, министар финансија витез др. *Залески*, да даде своју оставку. Наравно према великом упливу Пољака било је јасно, да су Пољаци ишли за тим, да *сруше читаво аустријско министарство*.

Министар барон др. Хајнолд, „виновник“ читаве те тобожње увреде Пољацима, нашао се у великој запари. Таки је отишао болесном грофу *Штирку*, који је баш пре неки дан претрпео операцију ока те није требао никога примати. Барон др. Хајнолд посаветује се са грофом Штирком, те хајд таки опет у Шенбрун пред Његово Величанство, па онде испослује нову превишњу одлуку са *другим великим признањем Пољацима*. Али да би се Пољаци за извесно помирили, седи владар позове у Шенбрун председника пољскога посланичкога клуба дра *Леона*. Тада седи владар апелује на увиђавност Пољака и да свом седом владару у његовој старости не чине неприлике. Пољаци се на послетку умире те се и најлојалније захвале на признању, које им је изразило Његово Величанство.

Каква би то била опасност, да је до пада читавога министарства дошло, види се и по томе, што је намесник Чешке кнез Тун, тај упливни политичар, похитао из Прага у Беч те сав свој уплив употребио на то, да се министарска криза одстрани, јер је преклињао и чланове Рајхсрата и меродавне кругове: *само не сада министарску кризу, јер је онда у опасности измира међу Чесима и Немцима, на којој сви ми годинама радимо, па је та измира готово и постигнута*.

Међутим су се младочешки радикали, па чешке социјалдемократе, већ захукали *против* одбранбеног закона, па кад су се други чешки посланици одлучили, да гласају за одбранбени закон, иступили су из чешке заједнице, те су образовали посебан клуб, као што се и познати професор др. *Масарик* са својим приврженицима одлучио, да ће радити против одбранбеног закона. Али др. *Крамарж*, данашњи вођа чешкога народа, у споразуму са бившим чешким министром дром *Фидлером* и са огромном већином чешких посланика одлучише да гласају **за одбранбени закон**. Др. Крамарж је у Рајхсрату држао врло значајан говор те је онда одбранбени закон огромном већином од **274** гласа против **95** гласова примљен.

Али што се тиче одношаја међу Пољацима и Русима у Галицији, тај ће увек остати као нерешен. Ту меродавни кругови *горе на две ватре*. То је *најнезгоднији одношај*, кога има и кога може бити.

Од када су Пољаци увидели, да не могу ускрснути стару пољску државу, нашли су *најбоље уточиште њихове народности* у Аустрији, према оном, какав је положај Пољака у Русији, а особито, какав је грозан у Пруској. С тога и меродавни кругови у Бечу, поред Мађара, сматрају Пољаке као неки стуб монархије.

Али с друге стране ти исти меродавни кругови у Бечу не могу ни галичке Русе или Русине да напусте. Годинама је из Беча рађено на такозваном „**Украјинству**“ галичких Руса. Данас је у Галицији мален број Руса, који нису поунијаћени. Али с тога унијати заузимају *непријатељски* положај против Русије. Они се размећу тиме, да су „Украјинци“ *други* народ, него *Москали*, па да им је и језик други, те да „Украјинаца“ има преко тридесет милијона све до брегова „Црнога Мора“. То је онај познати „Мазепизам“, којем се Руси само смеју.

Али је јасна ствар, да Русија и Аустрија баш поводом тих галичких Руса могу прво доћи у конфликт. Ти галички Руси су најближи Русима. То су крв од њихове крви, кост од њихове кости. Ти галички Руси су Русима много ближи него Словени на Балканском Полуострву. А у Галицији и у Буковини има их преко *пет милијона*. (У Угарској има их преко по милијона). То је та важност галичких Руса. И то је тај врло незгодни положај за нашу монархију.

△

Наш епископат и одбранбени предлози.

(*Глас из омладинских кругова.*)

Будимпешта, 19. јуна.*)

У политичком комешању и лому, којега је последњи акт у горњем дому угарског сабора у суботу 14. о. м. одигран, учествоваху и пет српских црквених великодостојника, који својим гласовима (по свом положају су природни чланови горње куће) припомогоше, да *одбранбени предлог* изгласан буде. Не ћемо да истражујемо *побуде*, које су ову господу руководиле, да тако рећи дојуре горе, да својем истинском политичком „уверењу“ гласањем даду израза.

Не ћемо да кажемо, да су тиме хтели да стеку „неувеле“ заслуге за будућност. Или, како каже народна: „Не зна се, шта носи дан, а шта ноћ“ . . . Констатујемо само *факт*, нека се зна, ко смо и какви смо. Силом нам се ипак намеће питање: *а где су била господа владике, кад се у оно доба вођало о познатом Апоњијевом школском предлогу?!* Камо њих, да свом политичком уверењу *онда* одушке даду, да заузму своје „народно“ становиште? Или га онда нису имали?! Једино тадањи будимски владика, а садашњи патријарх се са неком малом изменом показао, да је жив. Хе, али се времена мењају, па су сад сви од реда стекли политичко »уверење« . . .

Толико о овом »државничком« чину српских црквених великодостојника. Сада долази најлепше, зашто ове редове и пишемо. После овога трудного и напорнога „одгласанија“ ред је, ваљда, да се високопреосвећена господа (*Грујић* и *Змејановић*) и — одморе, разоноде. Куда ће и како ће, мислише и на једно смислише. *Чика-Стеви*, равно у Збег (село поред Св. Андреје). Одоше у походе свом *политичком учитељу* зар, који да их даље поучи свом политичком програму: *само с владом*! А ипак зато имати смелости, па необавештеном српском свету смело у брк скресати: како није он (чика-Стева) крив, што дра Полита »не ће!« — народ!! Једино дакле, што им је могло на ум пасти, то је, да упитају чика-Стеву за „јуначко здравље“. Јер како зли језици говоре, нешто мало побољева, од када је у неким сватовима навукао на себе мађарски мундир и хусарске чизме. Ето, под старе дане мора човек да држи корак с временом. С једне стране, да својом познатом речитошћу прича о чару и лепоти српских песама, а с друге стране, да се облачи у мађарске — мундире. Како се све то једно с другим лепо слаже! Бадава, ко уме, па зна.

Широј српској публици није познато, какову *тешку борбу имају*

*) Због нагомиланог материјала нисмо овај чланак раније могли уврстити.
Ур. »Бр.«

Срби да издрже у Св. Андрији и околини. Навала туђинска све силнија и истрајнија, а српски редови већ прорешетани, поједини борци изнемогли. Морална помоћ у оваквим приликама, то је за њих права благодат. Соколити Србе на мртвој стражи, у културној, тихој, очајној и неједнакој борби, за даљу иако можда изгубљену битку, *то* је дужност сва кога свесног Србина. У колико већма је то дужност народних избраника, великодостојника његових, који би требали да у томе својим личним примером предњаче! Сваки свестан Србин ће држати, да ће два српска владике овом приликом хтети показати, да им српски народ и православна вера његова заиста на срцу лежи, те да оно изнимно место, на које их је народно поверење поставило, потпуно и заслужују. Сваки је мислио, да онда, када они својем неодољивом политичком убеђењу (не по команди!) одушке дају, да уједно не ће пропустити прилику, која им се тако згодно пружа, *да овај самохрани народ упознаду, прикупе, посаветују* и тиме га *за даљу борбу оспособе*. Јест, али од свега тога *не бисте ни шта*! **Пројездише кроз Св. Андреју, као поред турског гробља.** Одоше чика-Стеви на чашу разговора... Онде су још разгледали — цркву. Да, да, то уму. Али са *живом црквом* да дођу у додир, са *вернима* својима, са *народом* овим, то им није пало на памет. И да ли је рад епископа исцрпен тиме, што примају масне плате? Зар дужности спрам *народа* баш никакове? Зар то да су наследници св. Саве?! Жалосно, по сто пута жалосно!...

Србин

са мртве страже.

НОВИ САД, 12. јуна 1912.

— **Автономно пуста-комесарство**. Као што је познато, радикалски епархијски административни одбор бачки је своје *насиље* према црквеној општини у *Надељу* допунио изашиљањем два своја „комесара“: у Жабаљ и Ст. Бечеј, да тамо „званиче» при избору епархијских скупштинара. Особе, које су радикали изаслали на избор, познате су као *слепи странчари* и пришипетље Јаше Томића. Ти автономни радикалски „енергични“ комесари ће у та два места неминовно покушати употребити познате већ **смицалице и насиља**, да одбију наше изборнике на основу једног *скроз незаконитог* и од наше врховне автономне власти **уништеног** решења радикалског конвента: епарх. адм. одбора бачког. А *свако насиље се мора одлучно одбити*. Клин клином!

Јашина прћија „Застава“ се зло нарогушила на нас, што смо изнели силецијски поступак радикала те по свом отрцаном начину грди, клевета и лаже. Лаже чак и то, да смо ми „денунцирали“ епископа Шевића, а овамо смо ми пред њим *скинули капу*, одали му највеће признање, што је био момак и није отишао да гласа за одбранбене предлоге; само смо уједно замерили Његову Преосвештенству, што није такав момак и према радикалским терористама, које је српски народ већ бречио о земљу, а није далеко време, када ће Јашино семе бити сасвим затрвено **Денунцијација** — то је **заставашки занат**. То је чак и сама „Застава“ пре неколико година нехотице *признала*. А то доказује и радикалско *ниско пошказивање Срба самосталаца бану Рауху* и његовим жбирима.

У погледу изашиљања комесара на избор епархијских скупштинара вели радикалски орган, да су радикали *преписали* темишварску наредбу. Чудновато! Радикали називају *најгаднијим именима* свако дело темишварске епархијске управе и гле чуда, они се сада служе прописима „алмажанске“ епархијске управе. Али је велика разлика између радикала и „алмажана« у том, што се тамо изасланици не шиљу са оном намером, са којом их изашиље радикалски конвент у епископској резиденцији у Н. Саду. У Жабаљ шиљете ви радикали комесара са *очигледном намером*, да вршите **насиље** те да тако и даље жарите и палите по бачкој епархији те вршите најгору тиранију над Србима, који само плаћају за црквено-автономне потребе, а никаква им удела у управи не даду заслепљени радикалски странчари. То више не ћете радити, јер ће вам српски народ судити и у овој епархији. Доста је било радикалске тираније!

Беспримерна је дрскост оно, што „Застава“ говори о том, да црквена општина у Надељу 12 година није подносила рачуне. А питамо ми: Па *где је тај радикалски епархијски рачуноревизор*, којега народ плаћа, да прегледа рачуне општинске? Где је радикалски *епархијски административни одбор*? Зашто није тражио рачуне, кад му је то дужност? Где је тај радикалски „ред и рад“, којим се толико размећете? Не, не, није надељска општина крива, него сте криви **ви**, радикалске епархијске власти. И не пуца вама радикалима срце за рачунима надељске општине, него вам је то само **изговор**, да лишите једну нерадикалну црквену општину бирачког права па да увучете у црквено-општинску управу **поднатароша**, комуналне учитеље и Влахе. Такови сте ви радикали „народњаци“. Али онако ћете и проћи. Не ћете више лагати српском народу, да противнике радикала потпомажу натароши и солге, а овамо ви радикали, лажни народњаци, **слизасте се са општинским поднатарошем** Малеташким, да вас, јаднике, **поднатарош** извлачи из глиба. Зашто *ћутите* о том, да сте узели у помоћ поднатароша?

У осталом Саборски Одбор је нашао начина, да прибави потпуне важности свом решењу у погледу успоставе црквене скупштине у Надељу. Члан Саборског Одбора г. Марко *Богдан* и члан-заменик г. Никола *Петровић* отишли су као изасланици Саборског Одбора у Надељ и тамо ће успоставити црквену скупштину, коју су радикалски *автономни башибозуци* насилнички и незаконито разрешили. И тако ће надељски изборници прекосутра моћи у Жабљу при избору епархијских скупштинара вршити своје право.

„Застава“ вели, да управни одбори немају права да бирају изборнике. Па што је онда др. Жарко *Миладиновић* на радикалским саборима викао, да ти управни одбори *имају* права бирати изборнике, јер се не може допустити, да на пр. такова општина као што је *земунска* — о њој је, мислимо, била реч — остане искључена од избора само зато, што у њој има управни одбор, а не организована скупштина? Ето, сад Клица тера у лаж слављеног радикалског „тумача“!

Преко *личних* напада „Заставиних“ ваља прећи с презрењем. Ту важи она народна: „Пси лају, ветар носи.“

Политички преглед.

— **Угарски сабор** је још увек у *опсадном стању*. Пре него што ће јуче, 11. (24.) о. м., отпочети седница заступничке куће угарског сабора, повучен је пред парламентску зграду *војнички, жандармеријски и полицајски кордон*. Око 30 опозицијоних посланика дођоше пред кордон, где им полицајни саветник *Сеслер* изјави, да има исто упутство, као и до сада т. ј. да искључене посланике не пусти у саборницу; остали могу ући унутра. Јулије *Јуштт* је протестовао против тога. *Смречањи* је рекао, нека приступе владине странке оду у провинцију па ће тамо чути, како их поштују. Гроф *Апоњи* је изјавио, да му не треба милост те ни он не ће ући у саборницу. После тога сви опозицијони посланици оду у клуб пучке странке.

Председник гроф Стеван *Тиса* је отворио седницу заступничке куће у $^1/_2$ 11 с. пре подне. Наређује, да се прочита допис, у коме мађарска опозиција изјављује, да изабрани опозицијони бележници саборски и одборски чланови дају оставку. *Председник* је даље јавио, да је истекло време искључењу опозицијоних заступника Бакоњија, Фарагова, Халера, Хеђија, Хорвата, Кобека, Мацкија, Надањија, Рата, Мезешија, Малатинског, Талија и Валенчика. Јавља даље председник, да му је заст. *Егри* поднео тобожње резолуције два народна збора. Постоји само то право, да се сабору обраћа петицијом, а ови закључци не садрже никакве петиције, нити су управљене на заступничку кућу те тако нису подобни за уставно решавање, него ће се просто метнути у архиву. (Одобравање.)

За тим је извршено треће читање ових дана примљених законских предлога. Приступа се расправи зак. предлога о том, да се нека места подвргну подручју будимпештанске државне полиције.

— **Владина странка тужи опозицију**. Мађарска опозиција је ових дана издала на народ проглас, који је потписало 117 опозицијоних посланика. У том прогласу је страшно нападнута владина странка, за коју опозиција тврди, да је *владина странка куповала мандате новцем, који је од државе покрала*!

Како се сада у мађарским парламентарним круговима говори, владина странка намерава, да због тог памфлета покрене *преску парницу* против свих 117 потписника тога прогласа.

Автономна панама
у Карловцима — Сијону.

— Посвећено свима онима, којима је у истини стало до реда. —

III.

А *каква* је та Поргесова школа и *какве* ђаке она „лиферује“, може се видети и из овог примера:

Један је веселник добио од директора Поргеса овакову сведоџбу:

„Zeugniss
der behördlich concessionirten commerciellen Fachschule (!) in Wien.
Privat Lehranstalt, Director
Carl Porges
N. N. aus . . hat sich aus nachstehenden Fächern einer Prüfung unterzogen. Die Direction erlaubt sich denselben auf das Beste zu empfehlen.
Kaufmännisches Rechnen: sehr gut
Handelscorrespondenz: Verständniss: sehr gut.
Äussere Form: gut.
Buchführung einfache und doppelte { Verständniss: sehr gut. Äussere Form: gut.
Mercantilstilistik: gut.
Wechselrecht: gut.
Äussere Form der schriftlichen Arbeiten: empfehlend:
Handelsschule Porges:
Carl Porges
Wien . . . .

Па да видиш, српски роде, *какав* је састав избацио тај ученик Поргесов, ево читај:

»Mit heitigen täg haben
wier unserer -- — — —
— in alten Zusta-
nd erhalten, indem falen
wier erbiten, Leblichen
firmen uns zu weiter
zu bedinen, und wier wer
weiter pleiben Lastungs
fehig.
Hochachtungswoll
— — — —

Ето, ово је *оригинал* истог веселника и може се претпоставити, шта су све у стању *такви* ученици Поргесови учинити.

И кад се код нас *овако* и у Архидијецези могло шта догодити, не треба се чудити, што се у Карловцима више од 6 година није обнављала црквена скупштина и одбор.

Не треба се чудити, што њени рачуни нису за више од 10 година прегледани и одобрени од административног одбора.

Не треба се чудити, што се јавно говори и тврди, да многих и многих рачуна нема и да су нестали, да за издавања многа — и то већа — нема нужних потврда, да нема тачног инвентара, те се и не зна, шта све општина има, а особито какве све има фундације и фондове.

А томе се не треба чудити с тога, што поред свег тога, што је карловачке скупштине по рескрипту природни члан и окружни прота Јован Јеремић, *у њој се нису никада по § 40. П. В. ј) свака три месеца редовно — а по потреби и ванредно — прегледали рачуни.*

А тек *како* су се јадно и жалосно водили рачуни и *ко* их све није водио и склапао, а највише учитељ Бајин, и где се каса налазила — наравно о тробравију нема ни спомена.

С тога се не треба ни чудити, што је у њој управа автономна панама.

По наредби конзисторијалној од 19.|П. 1876. бр. К 65|18. парохијски свештеници, ако и нису председници црквених општина, имају увек бити и учествовати у црквеним одборским седницама и скупштинама и тамо пазити, радити и настојати, да се предмети, спадајући у делокруг црквеног одбора и скупштине, по прописуправљају и решавају, „— — да се црквено-општинске касе у своје време прегледају, а тако исто да се туторски рачуни свака три месеца прегледе и на крају године да се свеколики рачуни од црквеног одбора за црквену скупштину скупа с предрачуном за идућу годину саставе, од црквене скупштине прегледе и административном одбору ради даљег прегледања путем окружних протопрезвитера до конца месеца фебруара сваке године поднесу — —.“

И да је по овој наредби конзисторијалној прота *Јеремић*, не само као најстарији од свештеника у општини, него и као окружни прота, коме у дужност спада, да сваке године обиђе сваку општину и у њој благајну прегледи, те опажене мане пријави административном одбору, не би се могло догодити у карловачкој општини оно, што се догодило и трпети за толико време у њој неуређено стање у сваком погледу т. ј. и у њену незакониту саставу и манипулисању са општинским новцем.

Али треба знати, да је прота *Јеремић* 1903., 1904. и 1905. године *само једанпут* дошао у одборску седницу, а 1906. и 1907 године *ни једанпут* и тек је почео долазити пред изборе, да својим саветом и искуством послужи *радикалској* странци код избора посланика.

Своју им је услугу показао најбоље тиме, што се полупотписата веровница уништила и направила друга.

Он је дакле у првом реду одговоран за то и њега треба на одговорност позвати, јер да је он савесно вршио своју дужност у место што је пискарао по „Застави“ и »Српском Одјеку« против српско-хрватске коалиције и ишао на Јуштово-Јашине зборове, не би свега тога било.

Ваистину је грдна брука и срамота, да се у *седишту средишних автономних власти* могло трпети, да се скупштинске обнове не извршују за више од 6 година и да се *рачуни на преглед више од десет година и не поднашају административном одбору*, односно да је исти *могао* **то трпети ћутећки поред епархијског ревизора** и не постарати се, да се уведе ред, а кривце да казни.

Па **тек кад су радикалско-партијски интереси захтевали** (на длаку исто су радили и у бачкој епархији са *Надељом*. — Ур. „Бр.“), да се *распусти* и досадашња скупштина и одбор, који нису били сасвим „чисти“, те да се дође до *чисто радикалске* скупштине и одбора, и да **неко**

дође до председништва општине, која и по Матиној „Митрополији“ има у самим вредносним папирима 110.118'92 К, а у закладама у вредносним папирима и улозима 87.088 88 К, свега дакле **197.207'80** К: *сетио се* административни одбор, да на предлог проте *Јеремића* **распусти** и скупштину и одбор, и да *именује привремени* одбор.

Па како је при именовању привременог одбора поступао? Помећао је у њега од интелигенције четири своја *најжешћа ак-радикала* — три професора —, два трговца, 1 занатлију и четири ратара са протом Јеремићем као председником, а пароха Јовића и администратора Коплића искључио је.

Од њих 11 — њих 6 дошљака а само 5 рођених Карловчана — нема у одбору ни једнога, ко није познат као ак радикал и као такав наравно да нема и не сме имати *своје* воље сем Јеремићеве.

Ако је проти Јеремићу и административном одбору тако јако пуцало срце за карловачком општином и да се у њој заведе ред, зар није њихова дужност била, да у привремени одбор метну и ког *нерадикала* већ и с тога, да отклоне од њега сваку сумњу пристрасности.

Е, али такови би му могли помрсити конце, чега се радикали боје.

Кад се узме, да су и у административном одбору као и у привременом одбору *сами радикали*, ваистину је за „удивлење“, да се они *даду руководити од једног* **Јеремића, који је** тако рећи **до јуче био највећи противник радикалски и онако гадно писао о њима**, какви су они, па међу осталим, да нису дорасли за самоуправу.

Својим »опкорачењем« радикалске странке показали су радикали, да је имао право, јер иначе не би се дали вући од њега за нос.

Да је *тако* састављен привремени одбор, дело је проте *Јеремића*, јер он, бавећи се више другим стварима него онима, којима би се требао бавити, — а од осталих чланова данашњег административног одбора не може се ни захтевати ни очекивати, да знају старе наредбе — много што-шта не зна, што би требао да зна као окружни прота, па између осталога и за наредбу архидијецезалног административног одбора од 11. феб. 1875. А. О. 51. ех 1875., по којој свештеници и пароси, као *природни* чланови црквених скупштина односно одбора имају редовно у седницу долазити и на рад мотрити (међутим је он — као што рекосмо — био *најнеуреднији* члан), те се није смео завести никаквим обзирима и страстима, да *искључи* из одбора *пароха* Јовића и *администратора* Коплића.

Познато је, да је патријарх *Герман* баш био противник автономији, па је као администратор митрополије у сличном случају са земунском скупштином и одбором овако поступио.

По закључку Саборског Одбора као председник административног одбора упутио је на окружног проту Вукадиновића под 19. јулом 1880. бр. А. О. 205. ех 1880. акт, у ком рече: „— — налаже Вам се да црквену скупштину и одбор распустите и за тим један одбор наименујете и то од следећих лица . . . . (од 14 најугледнијих грађана из свију сталежа) и *дошични месни* пароси, те уједно исти одбор упутите, да себи председника изабере, све, што је нужно, сходно постојећим прописима припреми и избор руководи.“

А радикалски административни одбор — жалосна му нѐна! — поставља за чланове привременог одбора *само своје слепе партизане* — а није у њега ставио ни једног од осталих уважених грађана и интелигенције, а од парохијског свештенства само проту Јеремића, поставивши га подједно и за председника, у место да је одбору припустио право, да бира себи председника, што је требао учинити у толико пре, што је добро знао, да прота Јеремић има одговарати за своју пропуштену дужност, а не да он тобоже буде неки извидник досадашњем и данашњем јадном стању карловачке општине.

И прота Јеремић, у место кад је већ *неправилним* путем примио општинску благајну — јер именованом одбору није старији одбор у редовној седници предао књиге, новце и рачуне, него је све то прота с пређашњим председником покупио од тутора — да је предложио да одбор изабере рачуновођу и благајника, он је све то узео на себе, иако добро зна своју ма́ну: *заборавност.*

Нека се само сети своје »заборавности« и како је он као председник свештеничко удовичког фонда *заборавио да уведе од два фондовска дужника плаћену камату*, коју је тек доцније на захтев патронатов са каматом морао платити; нека се сети, како је заборавио, да није платио 100 Круна кројачу за хаљине, због чега га је криминално тужио суду и човек био осуђен на месец дана затвора и тек кад је дошло до заклетве, признао је, да *не зна зацело*, да ли му је платио; нека се сети, како је заборавио, да уведе у протокол 100 Круна, што их је тобоже платио Ронају, а да и не говоримо о његовој заборавности, да уведе многу плаћену претплату за „Српски Сион“. Све то требало га је умудрити, да не барата с касом!

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 12. јуна 1912.

— **Куда ваља шиљати Видовдански дар**. Један родољубив Србин из *Загреба* пита нас, *коме* треба да појединци из места, где нема скупљача, шиљу свој прилог као Видовдански дар.

У чланку: „Видовдански дар,“ који је изишао у 114. броју „Браника“ од о. г., изреком стоји, да *тај дар ваља* — бар за ову годину — *слати* **ради подизања српских школа у будимској епархији**. Адреса је већ много пута споменута: **Српска епархијска управа у Сентандреји,** а с обзиром на положај Сентандреје и да би поштанска пошиљка сигурније стигла на место опредељења, ваља *мађарски* адресирати овако: Görög-keleti szerb egyházmegyei *főhatóság*, Szentendre, Pest m. Онамо треба шиљати све прилоге за сиромашне српске школе у будимској епархији па, бар за ову годину, и Видовданске дарове,

— **Пролазак српских Сокола поред Новога Сада**. Јуче, у понедељак, у подне стигла је под Нови Сад засебна српска лађа, која вози српске Соколе из Србије, Ср. Карловаца и Новога Сада, што иду на свесловенски соколски слет у Праг. Лађи овој дуго или нису могли или нису хтели да отворе понтонски мост те се тако Србима Новосађанима, који у великој маси беху на обали и на мосту, дала добродошла прилика, да срдачно поздраве наше чиле Соколе. У отпоздрав захори се с лађе патријотска песма уз свирање соколског оркестра. Кад је мост отворен, српска лађа са Соколима на палуби лагано и величанствено прође, испраћена братским поздравима на пут, који Србе води у загрљај браће наше Чеха.

— **Ново српско индустријско подузеће у Новом Саду**. У понедељак 24. ов. м. освећена је нова модерно уређена, са свима справама и машинеријама снабдевена *цигљана Централног Кредитног Завода у Новом Саду*, која је тако конструјисана, да ће бити у стању *годишње од 8 до 11 милијона комада цигаља да производиро*. Услед сталне оскудице у цигљама за градњу, ово ново подузеће Централног Кредитног Завода основано је баш у згодно време, те ће ваздан припомоћи подизању нових грађевина у нашој вароши и много допринети улепшавању Новог Сада.

Чин освећења обавио је пречасни г. Ђорђе *Велић*, парох овдашњи, у присуству чланова управе и надзорног одбора горе споменутог завода, на челу са председником заводским, уваженом нашом старином г. Лазаром *Дунђерским*.

— **Девојачко Васпиталиште Св. Мајка Ангелина у Будимпешти** *(VI. Váczi utca 63 II. em.)* прима пријаву за школ. год. 1912|13., на захтев родитеља шаље заводске проспекте и даје обавештаје.

2—60

НОВЕ КЊИГЕ: Др. М. Тривунац: *О Немцима* К 2 50. — *Златни Праг, илустровано*. 30 фил. Геришић: *Светозар Милетић*; *О години 1848.* — *Дела Ђуре Јакшића* К 15 Шаље, и на отплату, издавач: **Напредак** — **Земун**.

Новости са стране.

— **Атентат против надвојводе Јосифа Фердинанда**. У Рончини је пре неколико дана неки *Ипавић* покушао атентат на автомобил надвојводе Јосифа Фердинанда. Атентатор је ухапшен и одведен у Горицу. Приликом преметачине нађене су у његову стану бомбе. Атентатор тврди, да га је на атентат навео, управо најмио свештеник Јосиф *Каншинаро*. И тај свештеник је ухапшен.

НОВИЈЕ.

Будимпешта, 11. јуна. Данас после подне био је министарски савет, у ком је расправљано о мерама, које су у свези са одгодом сабора и сазивом његовим за јесен.

Кисловодск (у Русији), 11. јуна. Генерални гувернер одеског војног округа генерал ађутант *Зарубајев* умро је. (Генерал Зарубајев се је одликовао у руско-јапанском рату. У битци код Мукдена командовао је 2. армијом те је добро притеснио Јапанце, али услед вечитог страховања врховног заповедника Куропаткина за одступницу, успеси генерала Зарубајева нису донели никакве користи. — Ур. „Бр.“)

ТЕЛЕГРАМИ

УРЕДНИШТВУ »БРАНИКА«.

Одгода угарског сабора и делегације.

Будимпешта, 12. јуна. У парламентарним круговима се зна, да ће сабор у понедељак краљевским отписом бити одгођен до 17. септембра, а за тим ће бити изабрани делегати, који ће одмах отпутовати у Беч. У почетку јесени биће друго делегацијоно заседање у Будимпешти, да се расправи заједнички прорачун за годину 1913.

Како „П. Лојд“ дознаје, за време, док делегације буду заседавале у Будимпешти, краљ ће са целим двором боравити у Будимпешти.

Будимпешта, 12. јуна. Горња кућа угарског сабора одржаће у среду пре подне последњу седницу.

Италијански официри повредили аустријску границу.

Шлудербах (у Јужном Тиролу), 12. јуна. Двадесет италијанских официра са више наоружаних војника **прешли** су јуче **аустријску границу** те су **фотографисали утврђења**. Више туриста су протестовали против тога поступка италијанског. Италијански официри и војници отишли су тек онда, кад се је приближила аустријска војничка патрола.

Борба енглеских сефрацеткиња.

Лондон, 12. јуна. Првакиња женских, које се боре за то, да и женске добију право гласа, мис *Панхорст* (Pankhurst), која је због насиља била затворена, пуштена је из затвора, јер *није ништа хтела да једе* те се опасно разболела.

Соколски гласник.

— **Свесловенски соколски слет у Прагу**. Из *Прага* јављају 10. (23.) јуна: Као трећа претконгресна представа данашњих соколских свечаности поновљени су историјски призори победничког повратка јелинске војске после битке код Маратона. Ту представу гледало је *90.000* особа.

Из *Петрограда* јављају: Да би свесловенском соколском слету у Прагу дала *особиту важност*, руска влада је решила, да помоћника министра наставе, тајног саветника *Шемјакина* одашље у Праг, да учествује у соколским свечаностима Сви руски Соколи добили су слободан подвоз на железницама.

Будимпештански извештај.

(Оригинални недељни извештај будимпештанске филијале Српске Банке са житне и продукшне берзе.)

Будимпешта, 22. јуна 1912.

Време: Време је за стање усева врло неповољно, пошто је целе недеље било по читавој монархији доста јаке кише и олујине.

Стање усева: Услед кишовитог и хладнијег времена се *шужбе о стању усева помножише*, и стижу *незадовољавајуће вести нарочито из Бачке*, једног дела Потисја, Баната и прекодунавских крајева, где је *жито полегло* и где се *шири рђа*. У колико ће ово шкодити, то се за сада не може казати, свакако би било угодно и топлије време на многим местима од користи, но ако то и наступи, ипак се очекива осредња жетва. Раж и јечам већ идуће недеље долазе под косидбу, те би већ и због тога било потребно стално и суво време. *Стање усева у Аустрији и Немачкој*: И оданде се чују неповољне вести и тужбе, што је такође неугодно време проузроковало. *Стање усева у Русији и на балканском полуострву*: Из ових крајева не чује се за сада ништа нарочитога, но на сваки начин ће и тамо бити сувише влаге. *Северна Америка* (*Унија*): Таксира се слабији износ јесење и повољнији износ пролетње шенице.

Жито у иностранству: Посао је на овим светским житним пијацама био мирнији и стојао је под утиском — изгледа — северно-америчких пијаца. У Северној Америци су цене при крају недеље услед угоднијег времена попустиле. Енглеске, француске и немачке пијаце непрестано чвршће цене плаћају на слабе понуде. *Анверс* као и остале житне пијаце довољно добре цене дозвољавају на прилично добар конзум.

Жито код нас: Ове недеље је био посао живљи услед боље тражње овдашњих млинова — који су понајвише финију робу куповали — и услед виших терминских цена и незадовољавајућих вести о стању усева. Продало се ове недеље: око 150.000 мтц. шенице са 30 пот. од 50 кгр. скупљом ценом од прошле недеље. Најфинија потиска шеница вреди данас око К 12'50 3 месеца Будимпешта.

Раж: Тражња је довољно добра, цене су нешто јефтиније и плаћа се К 10 85, ставно кола Будимпешта.

Јечам: Понуде су у новој роби још незнатне, купаца једва има. За стару робу се плаћа К 10'50, кола Будимпешта.

Зоб: Тражња је била ове недеље доста добра, и плаћало се К 10'70—11'20, ставно кола Будимпешта.

Кукуруз: Робе има овде доста, али је воља за куповање слаба, те се на ценама незнатно падање могло опазити. Иначе је *кукуруз у целој држави скупљи него у Будимпешти*. Чује се, да стиже прекоморски кукуруз у Трст, но ова вест треба још да се потврди. Румунских је оферата слабије, а и Србија нема више много робе за извоз. На домаћим станицама понуде су врло малене. За Беч се плаћа данас кукуруз око К 9'20, ставно шлеп Беч.

Термини: Услед неповољне вести о стању усева у Потисју, све терминске цене чвршће тендирале. Склопљени закључци: Октобар шеница 1912. К 11'61—11.60—11'67 11'62—11'66—11'68. Април шеница 1912. К 11 88—11'87—11'85—11 89—11 95. Октобар раж 1912. К 9'69—9 74—9 66—9'68. Октобар зоб 1912, К 9 31—9'32—9 27—9'32. Јули кукуруз 1912. К 8 91—8 88—8'92—8'90. Август кукуруз 1912. К 8 97—8'94—8 95. Мај кукуруз 1913. К 7 49 7'50—7'46—7'49—7'48.

Прогноза: Очекује се непромењена температура, на истоку киша и олуја.

Почетак:

— у 10 сати пре подне —

Шеница	за	октобар	1912.	К	11.61—11.62
„	„	април	1913.	„	11.87—11.88
Раж	„	октобар	1912.	„	9.69—9'70
Зоб	„	октобар	1912.	„	9.31—9 32
Кукуруз	„	јули	1912.	„	8 90—8.91
„	„	август	1912.	„	8.96 8.97
„	„	мај	1913.	„	7.49—7.50

Закључак:

— у 1 сат после подне —

Шеница	за	окт.	1912.	К	11.67—11.68
„	„	април	1913.	К	11.94 11 95
Раж	„	окт.	1912.	„	9 67—9.68
Зоб	„	окт.	1912.	„	9'29—9 30
Кукуруз	„	јули	1912.	„	8.90—8.91
„	„	август	1912.	„	8 95—8 96
„	„	мај	1913.	„	7.47—7.48

Цене код ефективне робе разумевају се за *100* кг., терминске цене нотирају. за *50* кг.

— **НА ЗНАЊЕ! Према већ оглашеној објави број нашег листа за четвртак не ће изићи!**

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
Одговорни уредник: Јанко Перић.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

Изишла је из штампе брошира под насловом

СТИПЕНДИЈСКО ПИТАЊЕ

(као 6 свеска ПОКРЕТА)

цена 30 пот. Стр. 56, 8⁰.

У њој су прештампани из наших новина чланци, који претресају и расправљају ово важно питање; на крају су додате још неке нове ствари, које допуњују чланке.

Чист приход књижице намењен је школама будимским.

С погледом на ову намену, а с обзиром на важност питања, мислимо да смемо очекивати од свих и садашњих и бивших народних стипендиста, да ће енергично помоћи да се ова брошира, која је штампана у 1000 примерака, што пре растури. Цена књизи је тако мала, да књижарског рабата не можемо дати. Бившим стипендистима, којих адресе знамо, послаћемо 10 комада, с молбом, да нам одма пошљу 3 круне а они нека овај трошак накнаде од послатих им књижица. Осталу Г. Г. бивше народне стипендисте молимо, да нам јаве своју адресу, односно пошљу К 3, а ми ћемо им одма послати 10 ком. књижица.

Сад ће се на једном малом покушају видети, шта ће вредити организација српских народних стипендиста.

Новац и наруџбине нека се шаљу *Д-ру Тихомиру Остојићу*, секретару Матице Српске у Нови Сад.

Др. Тихомир Остојић,
Инж. **Миливој Матић,**
Др. Васа Царићевић.

ОГЛАСИ.

Из петроварадинске краљевске повлашћене трговачке школе.

У кратким наставним течајевима темељита наобразба у двоструком књиговодству усмено или писмено за господу, госпође и девојке. Улаз и испит у којој бечкој јавној трговачкој школи у свако доба. — Успех на испиту гарантујем тиме, што ћу вратити хонорар. — Писмена извешћа само уз ретур-марку.

Проф. Ј. МОГАН.
323 2 3 Нови Сад. Футошка ул. 104.

Српски пансијон
У КУПАТИЛУ РАЈХЕНХАЛУ.

Јављам српском свету, који лека и разоноде ради долази у чувено баварско купатило Рајхенхал, да сам узела велику вилу под именом „Concordia“ са двадесет и четири врло лепо намештене велике, видне, високе, сунцу изложене собе и красном баштом на најлепшем и најздравијем месту целога купатила близу шуме и у близини курхауза. Готово све собе имају балкона, са којих је особит изглед у даљину. У кући има електрично осветљење, послуга је пажљива и тачна а цене су умерене. Пансијон, у који се уза стан урачунава доручак, ручак и вечера, стаје од особе само 5 марака (6 круна дневно), пре и после главне сезоне су цене обаљене. Издајем и на читаву сезону собе по 15 до 60 марака недељно већ према величини и положају собе.

Сара Димитријевић,
Bad Reichenhall, Riedelstrasse Nr. 4.
7—12 314

ПРОМЕСЕ

Аустр. кредит срећке
од године 1858.

Главни згодитак		. .	К	300.000·—
1	„	по .	„	60.000·—
1	„	по .	„	30.000·—
2	згодитка	по .	„	10.000·—
2	„	по .	„	4.000·—
3	„	по .	„	3.000·—
3	„	по .	„	2.000·—
35	згодитака	по .	„	800·—
3352	згодитка	по .	„	400·—

Жребање 1. јула 1912. године.
Цена К 20·—

Бечко-комуналне срећке
од године 1874.

Главни згодитак		. .	К	300.000·—
1	„	по .	„	20.000·—
1	„	по .	„	10.000·—
5	згодитака	по .	„	2.000·—
12	згодитака	по .	„	500·—
2180	„	по .	„	340·—

Жребање 1. јула 1912. године.
Цена К 18·—

издаје
МЕЊАЧНИЦА
ЦЕНТРАЛНОГ КРЕДИТНОГ ЗАВОДА
деон. друштво
у Новом Саду.

*) Поштом шаљемо поруџбине само кад нам се новац унапред пошаље заједно са 35 пот. за поштарину.

ЛЕКОВИТО КУПАТИЛО
„РУСАНДА“
У МЕЛЕНЦИМА
(Торонталској županiji) — у јужној Угарској

Отворено је од 1. (14.) маја до 1. (14.) септембра сваке године. Специјално лечи: **Севотине хроничну реуму, Скрофулу** у свима њеним облицима и појавама. **Кожне болести,** које нису у стању биле никакове лековите масти излечити, — нарочито Psorias и Prurigo. Код женских **неуредан крвоток,** и живчане болести. Сигуран успех у лечењу **Костобоље** Caries. Necrosis-а, у коме премашује најчувенија интернационална купатила. **Са успехом** лечи **застарели Луес.** — Станови се састоје из четири модерно удешена **хотела са 74 собе, Курсалон, кафана, изврсна кухиња, добра музика, цветни парк,** са удобним клупама, — **гласовир, куглана, билиард** стоји на расположењу купалишним гостима. — Ближа извешћа и проспекте на захтев и бесплатно шаље **управа купатила „Русанде“** 205 52 —

Оглас.

Част ми је мојим поштованим пријатељима и познаницима трговцима јавити, да сам од фирме **Kohn & Löw** у Бечу после 32 године, где сам као заступник био, иступио, те да сам сада на Бечкој пијаци отворио агентурну радњу под својим именом

АГЕНТУРНА РАДЊА
Гиге Е. Марковића
у Бечу I. Fleischmarkt 15.

Стављајући ово мојим пријатељима и познаницима до знања, молим сваког, да ме у моме новом подузећу својски потпомогне и своје потпуно поверење ми поклони, т. ј. да се са својим поруџбинама на мене обраћају. Ја пак имао сам прилике кроз 32 године стећи свеза са свима великим фирмама које производе галантеријску, нирнбершку, стакларску, порцуланску и металну робу, те могу сваку, на мене управљену горњу поручбину најбржe, тачно и савесно извршити на потпуно задовољство свију својих пријатеља и познаника.

Молећи за што многобројнију потпору, шаљем свима својим пријатељима и познаницима српски поздрав, са особитим поштовањем

319 2—12 **Гига Е. Марковић.**

ШТАМПАРИЈА Д. ДРУШТВА БРАНИКА
прима све штампарске послове које израђује по умереној цени.

Др. ЧЕДА М. МИХАИЛОВИЋ
ИЗ БЕОГРАДА. 266 11—20

Пошто је провео дуже времена на клиникама за унутрашње болести у Паризу и упознао се са начином лечења у Вишиу и Емсу на лицу места, бавиће се овог лета у **Врњцима.**

Врши клиничке, микроскопске и лабораторске прегледе.

JOGИФ ШПИРКА ТЕХНИЧКИ ПРЕДУЗИМАЧ
НОВИ САД,
Св. Стеванова ул. 5.
ТЕЛЕФОН 246.

НАМЕШТА

водовод, плин, енглеске клозете, канализације, средишње ложење најмодернијег система, ветрења, опреме за служење топле воде и за купке, кухиње за прање и кување паром, опреме за сушење, охлађивање, дезинфекцију и ложење. За све те послове зготовљава планове.

ОПРЕМЕ ЗА КУПКЕ И ПАРНА КУПАТИЛА.

Снабдева водом: фабрике, замке, куће за становање, летњиковце и т. д.
Етаблисмани шмркова, мотори топлог ваздуха, спојени са шмрком.
ПРЕГЛЕДАЊЕ ПОСТОЈЕЋИХ ОПРЕМА. — Планове и предрачуне како у месту, тако и на страни зготовљава бесплатно.

НАЈБОЉЕ ПРЕПОРУКЕ. 115 19—30

СЛАНО КУПАТИЛО
У СТ. СЛАНКАМЕНУ

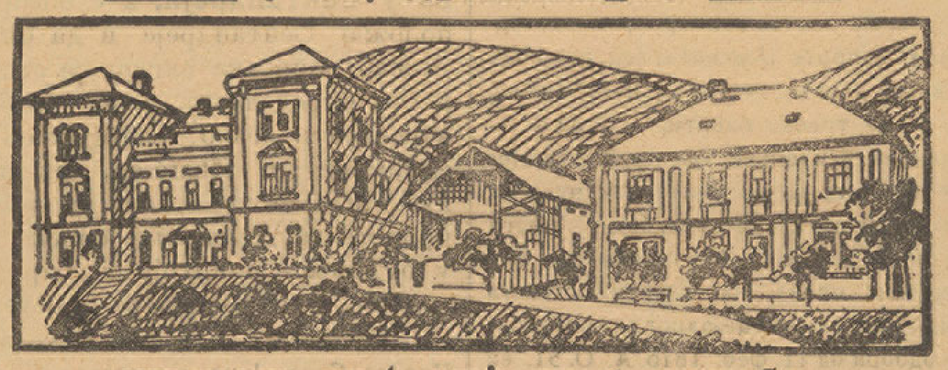

отворено од 1. маја до 1. октобра.

Сланача специјално лечи: ревматизам зглобова и мишића; ексудативно запаљење у трбушној дупљи, материци и јајницима; све врсте катаралних запаљења; малокрвност, бледуњавост и шкрофулозу свију облика; жигове и севотине; извесне врсте кожних болести.

Купатило има 60 елегантно намештених соба са ценом од 1 до 4 К; лепу пространу новосаграђену

рестаурацију са добрим јелима и пићем,

сталну музику која трипут дневно свира.

Ближа извешћа и проспекте бесплатно даје

30—30 147 **ШТЕДИОНИЦА У СТ. ПАЗОВИ.**

Дукати мали и велики (сеферини)

ОД ГОДИНЕ **1912.**

могу се добити по врло повољној цени у

МЕЊАЧНИЦИ ЦЕНТРАЛНОГ КРЕДИТНОГ ЗАВОДА ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У НОВОМ САДУ

и у филијали Централног Кредитног Завода д. д. у Сенти.

Исто тако купујемо по врло повољној цени старе бушене и небушене дукате.

Власник и издавалац: Деон. друштво Браник.

Парна штампарија д. д. Браника у Н. Саду.